

Vleermuizen in het Zegerslootgebied en in Archeon

Verslag lezing en excursie:

In de maanden september en oktober 2025 organiseerde IVN vijf succesvolle avonden rond het thema vleermuizen. Elke bijeenkomst begon met een korte, toegankelijke lezing, waarna de deelnemers op pad gingen voor een excursie in de natuur. Drie van deze avonden maakten deel uit van het reguliere excursieprogramma, waarbij de deelnemers werden getrakteerd op een gebakje ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van IVN Alphen aan den Rijn. Daarnaast was er een speciale avond voor de jongeren van IVN NatureXplorers en een andere avond vond plaats in het historische Archeon. In totaal namen ruim 150 geïnteresseerden deel aan deze informatieve en gezellige avonden.

De vleermuis blijft een intrigerend dier dat tot de verbeelding spreekt, bij jong en oud. Tijdens de lezingen werden scherpe vragen gesteld, zoals over de verwantschap tussen vleermuizen en mensen. Daarbij werd uitgelegd dat paleontologen ervan uitgaan dat beide een gemeenschappelijke voorouder hebben. Ook kinderen luisterden aandachtig mee. Eén van hen vroeg zich af waar het woord 'vleermuis' vandaan komt – waarna we op een combinatie van 'vleer' (vliegen) en 'muis' kwamen.

De lezingen zaten vol verrassende feiten. Deelnemers leerden dat vleermuizen de enige zoogdieren zijn die echt kunnen vliegen. Hun vleugels bestaan uit verlengde vingers met vliezen ertussen, wat verklaart waarom ze in het Latijn *Chiroptera* – handvleugeligen – worden genoemd.

Ook het vernuftige echolocatiesysteem waarmee vleermuizen zich in het donker oriënteren kwam aan bod, net als hun vermogen om ondersteboven te hangen zonder spierkracht. Daarnaast werd het fenomeen van uitgestelde bevruchting besproken: vleermuizen kunnen bevruchting maanden uitstellen tot het moment dat het gunstig is om jongen te krijgen.

Na de lezing gingen de deelnemers op excursie in het Zegerslootgebied of in Archeon, onder begeleiding van IVN-gidsen. Met batdetectors werden de voor mensen onhoorbare geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt, waardoor deelnemers live konden meeluisteren naar het nachtelijke leven boven hun hoofden. Tijdens de wandelingen werd duidelijk dat er meerdere soorten vleermuizen in het gebied voorkomen, elk met eigen geluid, jachttechnieken en prooien.

Ook werd hun nut zichtbaar: één vleermuis eet per nacht wel duizend insecten.

De combinatie van theorie en praktijk werd enthousiast ontvangen. Gezien het succes is de kans groot dat dit format in 2026 wordt herhaald. De betrokken gidsen kijken daar nu al naar uit.

Mireille v Duuren, 16 oktober 2025